

Hogeschool Utrecht

M Pedagogiek

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In mei 2024 is de bestaande hbo-masteropleiding Pedagogiek van Hogeschool Utrecht bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft een deeltijdopleiding van 90 EC, die in twee jaar kan worden afgerond. De opleiding is Nederlandstalig en wordt aangeboden in Amersfoort.

De masteropleiding Pedagogiek van Hogeschool Utrecht heeft gekozen voor een ecologisch perspectief met als kernwaarden complexiteit, meerstemmigheid en verbondenheid. Ecologisch pedagogen hebben oog voor verschillende perspectieven in diverse contexten en beschouwen een kind of jongere niet als een individu met een probleem, maar altijd als onderdeel van verschillende milieus en relaties. Het panel trof bij zijn bezoek een opleiding aan die deze visie consistent in alle aspecten doorvoert: het ecologische profiel, de onderbouwende kennisgebieden, de kernwaarden, het pedagogisch vermogen, de geïntegreerde opbouw met slechts vijf studieonderdelen, het leerlandschap, de leerteams, het dialogische toetsen, het lerende vermogen van de opleiding, de voorbeeldfunctie van de docenten/coaches, et cetera. Hierdoor is de opleiding een zeer krachtige leeromgeving en leidt ze masterpedagogen op die daadwerkelijk kunnen bijdragen aan het goede kinderleven.

Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding sluit qua niveau, beroepsrollen en competenties aan bij het landelijk afgesproken opleidingsprofiel. De beoogde leerresultaten zijn daarvan op transparante wijze afgeleid, waardoor ze aan het vereiste masterniveau voldoen. Met de keuze voor een ecologisch perspectief heeft de opleiding een onderscheidend profiel: ze leidt pedagogen op die kinderen en jongeren willen laten floreren, die zich bij hun pedagogisch handelen steeds bewust zijn van de context van een kind of jongere en die zich professioneel kunnen bewegen in het ecosysteem rond een kind en een jongere. Het panel meent dat de opleiding met dit profiel een voortrekkersrol verdient in het landelijk overleg. De relaties met het beroepenveld komen vooral tot stand door en met de studenten die in het werkveld als professional actief zijn. Het panel beveelt aan de kring te vergroten en te zorgen voor een bredere externe blik door de beroepenveldcommissie sterker te betrekken.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De onderwijsleeromgeving past goed bij het gekozen profiel van ecologische pedagogiek. Studenten nemen verantwoordelijkheid en eigenaarschap op zich voor hun route door het leerlandschap en vinden daarbij steun in de leerteams en bij de docenten/coaches. Vooral in het begin kunnen de dialogische aanpak en het gebrek aan pasklare antwoorden en oplossingen bij sommige studenten tot onzekerheid leiden. Voor anderen voelt de aanpak als 'thuis komen'. Het is sterk hoe docenten in hun aanpak het ecologische karakter van de opleiding voorleven. Het docententeam heeft de afgelopen jaren door ziekte en pensionering vrij veel veranderingen gekend. Niet alleen studenten, maar ook nieuwe docenten worden op systematische en dialogische manier meegenomen in de identiteit van de opleiding. Het docententeam is

vakinhoudelijk, didactisch en onderzoeksmatig sterk gekwalificeerd en er is veel ruimte voor teamontwikkeling en professionalisering.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het toetssysteem past goed bij het opleidingsconcept door de dialogische en holistische aanpak. In de leerteams krijgen de studenten regelmatig feedback van medestudenten en de leerteamcoach op hun ontwikkeling. Studenten tonen het eindniveau aan in een essay, gebaseerd op een handelingsgericht onderzoek, en een manifesto, waarin ze zich presenteren en positioneren als ecologisch pedagoog. Het gebruik van leeruitkomsten die aan het competentieprofiel zijn gekoppeld, gekwalificeerde examinatoren, duidelijke beoordelingsformulieren, het vierogenprincipe en kalibreersessies zorgen voor een gedegen kwaliteit van toetsing. De examencommissie voert haar wettelijke taken naar behoren uit, onder andere door het aanwijzen van examinatoren en door via de toetscommissie de eindwerken steekproefsgewijs te controleren. De examencommissie zou zich nog directer een beeld van de toetskwaliteit kunnen vormen door enkele malen een dialogische toets bij te wonen.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel heeft de afstudeerdossiers (essays, manifesto's en beoordelingsformulieren) van vijftien afgestudeerden bestudeerd. Hieruit blijkt dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Afgestudeerden zijn in staat een handelingsgericht onderzoek uit te voeren om een betekenisvolle verandering in het leven van kinderen of jongeren teweeg te brengen. De opleiding stelt als eis dat het essay niet alleen een onderzoeksrapport is, maar ook laat zien welke beweging de student in gang heeft kunnen zetten en met welke bedoeling. Dat vindt het panel een sterk punt. Het panel meent dat een hechte verbinding met het werkveld door de beroepenveldcommissie deze beweging nog kan versterken. De manifesto's zijn krachtige position papers en laten zien dat studenten leerbaar in hun omgeving staan. Deze houding van levenslang ontwikkelen blijkt ook uit de gesprekken met alumni.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	6
Schets van de opleiding / Karakteristiek	8
Basisgegevens opleiding	8
Terugblik vorige visitatie	9
Beoordeling NVAO-standaarden	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	20
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	23
Eindoordeel over de opleiding	25
Aanbevelingen	26
Bijlagen	27
1. Bezoekprogramma	28
2. Bestudeerde documenten	29
3. Schematisch curriculumoverzicht	30

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-master-opleiding Pedagogiek van Hogeschool Utrecht. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Hogeschool Utrecht en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2022 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 31 mei 2024. Het visitatiepanel bestond uit:

- De heer prof. dr. J.A.M. (Jan) Bransen (voorzitter, domeindeskundige), hoogleraar Filosofie van de gedragswetenschappen, Radboud Universiteit;
- Mevrouw dr. Jose Middendorp (domeindeskundige), lector Opvoeden en (op)leiden naar duurzaam en democratisch samenleven, NHL Stenden Hogeschool;
- De heer E.C.M. (Edwin) Van Mook (domeindeskundige), manager Zorg, Zorgtrium BV;
- Mevrouw R. (Ruby) Kieft MA (studentlid), recent afgestudeerd aan de hbo-masteropleiding Educational Theorie / Pedagogiek Fontys Hogeschool

Mevrouw dr. M.J.H. (Marianne) van der Weiden, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding Master Pedagogiek is ingedeeld in de visitatiegroep Master Pedagogiek. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden (zie bijlage 2). Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd uit een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige peers. Ter voorbereiding op de visitatie is er een vooroverleg geweest. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten, examencommissie en alumni uit het werkveld. Aan het einde van de bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een

totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopsprekuren). Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 17 februari 2025

Panelvoorzitter

Auditor

prof. dr. J.A.M. Bransen

dr. M.J.H. van der Weiden

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De deeltijd masteropleiding Pedagogiek maakt deel uit van het Instituut voor Ecologische Pedagogiek van Hogeschool Utrecht, samen met de bacheloropleiding Pedagogiek (voltijd en deeltijd). De studenten zijn in het algemeen werkzaam in het pedagogische werkveld. Doordat de studenten werk en studie combineren doen ze vaak langer over de opleiding dan twee jaar. De opleiding heeft meegedaan aan de landelijke pilot Flexibel hoger onderwijs volwassenen. Dat past bij de aanpak om studenten hun eigen weg te laten vinden door het leerlandschap en de toetsing leerwegonafhankelijk te organiseren, dat wil zeggen gericht op de te behalen leerresultaten, los van het aantal uren studiebelasting.

De opleiding geeft hetzelfde diploma af als de andere masteropleidingen Pedagogiek in Nederland, maar heeft een eigen profiel, namelijk de ecologische pedagogiek. Kernwaarden daarin zijn complexiteit, meerstemmigheid en verbondenheid. Een pedagoog is in deze visie een sociaal veranderaar die midden in de samenleving staat. Het vraagt van studenten verbinding te maken tussen hun persoon en hun professie. De onderzoeksbenadering is kwalitatief, vanuit de fenomenologie.

De opleiding heeft te maken gehad met een behoorlijke krimp, die voor een groot deel te maken heeft met de coronaperiode en het gebrek aan contactonderwijs. Daarnaast zijn de kosten voor studenten die een tweede masterdiploma willen behalen zo hoog dat geïnteresseerden vaak afhaken. Op dit moment telt de opleiding ongeveer 120 studenten, terwijl dat er voorheen 225-250 waren. In september 2023 zijn 18 studenten gestart. Een groter aantal had zich aangemeld, maar sommigen trokken zich terug. Redenen daarvoor zijn dat de combinatie met werk vaak lastig is, werkgevers vanwege de hoge werkdruk niet altijd meewerken of de lerarenbeurs soms niet wordt toegekend. Voor pedagogen uit andere sectoren dan het onderwijs, zoals de jeugdzorg, zijn geen beurzen beschikbaar, wat de instroom uit die delen van het werkveld niet bevordert. Voor september 2024 zien de aantallen er gunstiger uit, vooral doordat de opleiding actiever is geweest op het gebied van studievoorziening en informatie.

De opleiding heeft een docententeam van veertien personen. Nadat de afgelopen jaren een aantal oudere docenten wegens ziekte of pensionering is vertrokken, zijn nieuwe, jongere collega's aangetrokken. Het team bestaat nu uit een mix van oudere en jongere mensen.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	Pedagogiek
ISAT-code CROHO	44113
Oriëntatie en niveau opleiding	hbo
Niveau opleiding	master
Graad	Master of Arts
Aantal studiepunten	90
Variant	deeltijd
Afstudeerrichtingen	niet van toepassing
Opleidingslocatie(s)	Amersfoort
Onderwijstaal	Nederlands

Terugblik vorige visitatie

Het panel is van mening dat de opleiding de aanbevelingen uit de vorige visitatie naar behoren heeft opgepakt. De ecologische visie is nog sterker ingezet als profileringsinstrument naar aankomende studenten. De opleiding heeft de afgelopen jaar werk gemaakt van profilering via social media als LinkedIn, de mede-oprichting van het pedagogisch collectief en activiteiten in het werkveld.

Om het pedagogisch handelen nog meer aandacht te geven, vooral gericht op de complexiteit van dit handelen, heeft de opleiding de afgelopen jaren verschillende onderdelen verder uitgewerkt. Vanaf 2018 is de opleiding meer gaan werken vanuit een concept van handelingsgericht onderzoek. Vanaf 2019-2020 hanteert de opleiding de lijn onderzoekend handelen voor de oriëntatiefase en het participatief handelingsgericht onderzoek voor de afstudeerfase. De ontwikkelingslijn onderzoekend handelen is overkoepelend en heeft een duidelijke relatie met de drie leerdomeinen. In het cursusjaar 2020 – 2021 is de keuze gemaakt dat studenten deze ontwikkelingslijn inzetten in een participatief handelingsgericht onderzoek in de afstudeerfase, wat uiteindelijk resulteert in een essay als eindwerk.

De vertaling van internationalisering in Interculturele Pedagogiek is verder uitgewerkt. Daarbij zijn ook de diverse internationale perspectieven hierop meegenomen. Interculturele Pedagogiek is de afgelopen jaren meer en meer een thema geworden in de tweewekelijkse werkplaatsdagen Pedagogiek. Daarnaast is er uitwisseling met collega's en studenten in Denemarken en België.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft met haar keuze voor een ecologisch perspectief duidelijk voor ogen waar zij de studenten voor opleidt, namelijk tot pedagogen die zich bij hun pedagogisch handelen steeds bewust zijn van de context van een kind of jongere en die zich professioneel kunnen bewegen in het ecosysteem van het kinderleven. De opleiding heeft een daarbij passende taal ontwikkeld die uitdrukking geeft aan de complexiteit, meerstemmigheid en verbondenheid van het pedagogisch werken vanuit ecologisch perspectief. Het panel meent dat de opleiding op basis van dit sterk uitgewerkte en onderscheidende profiel binnen het landelijk overleg van de masteropleidingen pedagogiek een voortrekkersrol verdient in de verdere vormgeving van het pedagogisch werkveld. De profilering van de opleiding sluit goed aan bij de beroepsrollen en competenties van het landelijk afgesproken opleidingsprofiel en daarmee bij het beoogde masterniveau. De opleiding sluit ook goed aan bij het beroepenveld, maar niet in de traditionele zin. De opleiding stemt niet zozeer af op het beroepenveld, maar weet door het werk van haar studenten iets te bieden waarvan het beroepenveld zich nog niet realiseerde dat het dat kon verwachten. Deze aansluiting vindt nu vooral plaats door en met de studenten die als professional in het werkveld actief zijn. Het panel beveelt aan de kring te vergroten en te zorgen voor een bredere externe blik door de beroepenveldcommissie sterker te betrekken.

Onderbouwing

Profiel

De masteropleiding Pedagogiek van Hogeschool Utrecht (verder HU) profileert zich door haar ecologische perspectief. Een ecologisch pedagoog beschouwt kinderen en jongeren niet als individu op zich, maar kijkt altijd naar de complexe samenhang tussen kind en jongere en hun omgeving. Om daadwerkelijk van betekenis te zijn voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren is het voor een pedagoog belangrijk in het web van relaties (de ecologie) rond kind en jongeren te kunnen werken. Een pedagoog met een ecologisch perspectief kijkt niet naar een kind of jongere als een probleem waar iets aan gedaan moet worden, maar naar de brede context. Dat brengt met zich mee dat er geen eenvoudige oplossingen en antwoorden zijn. Studenten leren dat de werkelijkheid altijd complex en meerstemmig is en over verbondenheid gaat, en dat dit bewustzijn van belang is om goed te kunnen handelen in een pedagogische praktijk.

Daarbij past het accent op maatschappelijk opvoeden. Afgestudeerden zijn in staat kinderen en jongeren te helpen een actieve en verantwoordelijke rol te leren vervullen in de samenleving, vanuit de gedachte dat kinderen en jongeren een onlosmakelijk en gelijkwaardig deel uitmaken van de samenleving en de samenleving veel te bieden hebben. Voorbeelden van zulk pedagogisch handelen zijn het ontwikkelen van krachtige leeromgevingen in de samenwerking tussen scholen en andere opvoedingsvoorzieningen, het versterken van de opvoedende waarde van sociale verbanden in de buurt, van vrijetijdsorganisaties en de natuurlijke leefwerelden

waarvan kinderen en jongeren deel uitmaken. Cruciaal daarbij is de dialoog tussen alle direct betrokkenen in de opvoedingscontext over waarden en normen, over beleid en afspraken die kinderen, jongeren en voor hen belangrijke anderen direct betreffen, met speciale aandacht voor inclusie en participatie van jeugdigen in kwetsbare en kansarme omstandigheden.

Tijdens het bezoek geven de gesprekspartners nadere invulling aan het ecologische profiel, door als uitgangspunt te benoemen dat het bij het pedagogisch handelen steeds moet gaan om het goede kinderleven, en dat het ecologische perspectief implicaties heeft voor hoe een pedagoog in de wereld staat: het gaat erom een zo goed mogelijke basis te creëren voor wederkerig floreren, waarbij eco belangrijker is dan ego. Een ecologisch pedagoog streeft ernaar de leefwereld van jeugdigen te optimaliseren. Studenten hebben geleerd de overstap te maken van het diagnostisch georiënteerde lineaire denken naar complexiteitsdenken en op basis daarvan gezamenlijk iets in beweging te zetten. Het panel vindt het een sterk punt dat de opleiding een onderscheidende visie heeft ontwikkeld op wat ecologische pedagogiek is, wat pedagogen doen in het pedagogische systeem en hoe zij onderdelen van dat systeem mee kunnen krijgen. Dat doen ze door anderen te helpen zicht te krijgen op wat het goede kinderleven is door dat steeds verder te bevragen. Opleiding en panel zijn het met elkaar eens dat de ecologische benadering zich niet hoeft te beperken tot kinderen en jongeren, maar in feite toepasbaar is op sociaal werk voor alle leeftijden. Vanuit haar sterke onderscheidende profiel verdient de opleiding naar het oordeel van het panel in het Landelijk Overleg Master Pedagogiek (LOMP) een voortrekkersrol in het vormen van het pedagogisch werkveld.

Beoogde leerresultaten

Als professionele masteropleiding biedt de opleiding studenten een academische, maatschappelijke en pedagogische ondergrond die past bij het landelijke opleidings- en competentieprofiel van het LOMP (2022). Afgestudeerden hebben geleerd proactief, vraaggericht, interdisciplinair en integratief te werken, gericht op vergroting van het eigen meesterschap van de kinderen en jongeren, en ook dat van zichzelf als professional. Ze zijn gericht op dialoog en inclusiviteit. De bijbehorende rollen van pedagogisch expert, onderzoeker, ontwikkelaar van professionaliteit en innovatief werker zijn vertaald in daaraan gerelateerde competenties. Doordat het eindniveau van deze vier landelijk vastgestelde competenties aansluit bij de vier pijlers van de professionele masterstandaard (meesterschap, onderzoekend vermogen, interprofessioneel handelen en doorwerking) passen ze ook bij de Dublin descriptor op masterniveau en bij niveau 7 van het Nederlandse Kwalificatieraamwerk, dat het masterniveau beschrijft. Het panel stelt vast dat het niveau van de masteropleiding Pedagogiek van de HU daarmee aan de eisen voldoet die nationaal en internationaal aan een masteropleiding worden gesteld.

Relatie beroepenveld

Een masteropleiding pedagogiek leidt op voor (midden- en) hogere kaderfuncties binnen het brede pedagogisch werkveld. Een master pedagoog kan werken in een functie op coördinerend, leidinggevend en/of stafniveau en heeft als professional te maken met complexe en onvoorspelbare situaties. Master pedagogen vervullen bij uitstek de rol van pedagogisch expert, onderzoeker, ontwikkelaar en/of die van innovator. Voorbeelden van concrete functies zijn zorgcoördinator, teamleider, schooldirecteur, coach, supervisor, beleidsmedewerker in een jeugdzorginstelling of een instelling voor de gehandicaptenzorg. Het grootste deel van de studenten is werkzaam in het (primaire) onderwijs, mede door het bestaan van de lerarenbeurs.

De opleiding zou dat vanwege de maatschappelijke noodzaak graag verbreed zien naar de jeugdzorg. Het panel waardeert dat de opleiding daarvoor in landelijk verband actie onderneemt. Zo heeft de opleiding met een aantal andere hbo-masteropleidingen Pedagogiek het voortouw genomen om registratie in de masterkamer SKJ (Stichting Kwaliteitskader Jeugd) mogelijk te maken en wordt gezamenlijk het probleem van het hoge instellingscollegegeld voor werkende studenten op de agenda gezet.

De contacten met het werkveld komen vooral tot stand met en door de studenten. Die zijn immers allemaal als professional verbonden met een pedagogisch werkveld. Naarmate ze verder komen in hun opleiding nemen ze in het werkveld een meer actieve, leidende en innovatieve rol in. De gebruikelijke afstemming van een opleiding op het beroepenveld verloopt door het perspectief en inzicht dat studenten in de beroepspraktijk ontwikkelen anders dan gebruikelijk: de opleiding stemt niet zozeer af op het beroepenveld, maar heeft iets te bieden, waarvan het beroepenveld nog niet wist dat het dat kon verwachten.

Docenten zijn via lectoraten als onderzoeker actief in het werkveld. Zo weten ze wat er speelt en kunnen ze bewegingen in gang zetten. Soms worden ze door een student uitgenodigd op hun werkplek en is daar een leidinggevende bij aanwezig. De docent kan dan nader toelichten wat ecologische pedagogiek inhoudt. Daarnaast heeft de opleiding een beroepenveldcommissie. Deze heeft in voorbereiding op de visitatie een aantal eindwerken bekeken (zie standaard 4), maar is verder de laatste anderhalf jaar niet inhoudelijk betrokken geweest bij de opleiding en maakte geen onderdeel uit van het bezoek. Het panel beveelt de opleiding aan de beroepenveldcommissie beter te betrekken en zo het werkveld sterker de opleiding binnen te halen. Vanuit de ecologisch-pedagogische grondhouding kunnen opleiding en beroepenveld van veel meer betekenis voor elkaar zijn in het gezamenlijk streven naar een duurzame aanpak.

Internationalisering

Interculturele pedagogiek is een van de kennisgebieden in de master pedagogiek. Internationale perspectieven krijgen aandacht in de bestudeerde literatuur, de werkplaatsen (zie standaard 2) en in de studiereizen die de opleiding organiseert. Er is een uitwisseling met zusteropleidingen in België en Denemarken. Doordat de meeste studenten de opleiding combineren met werk en gezin is een bezoek aan het buitenland niet altijd eenvoudig te organiseren. Daarom ligt het accent op *internationalisation@home* door gastdocenten uit het buitenland uit te nodigen en samen te werken in een onderzoeksproject. Het panel is het met de opleiding eens dat het doel is dat studenten zien hoe de internationale samenleving invloed heeft op hoe de wereld is ingericht, dat ze met nieuwe dingen kennismaken en zich daarbij bewust worden van hun eigen vanzelfsprekendheden. Dat kan op verschillende manieren ingevuld worden, ook *at home*.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft voor de inrichting van de onderwijsleeromgeving duidelijke en samenhangende keuzes gemaakt die passen bij het gekozen profiel van de ecologische pedagogiek. Leerteams vormen het hart van de opleiding en bieden studenten een veilige en leerrijke omgeving. Vandaaruit vinden de studenten hun weg door het open leerlandschap met domeinen en kennisgebieden, waarvan zij de concrete invulling mede zelf bepalen op basis van hun praktijkcontext. Vooral in het begin kunnen de dialogische aanpak en het gebrek aan pasklare antwoorden en oplossingen bij studenten tot onzekerheid leiden. Docenten/coaches zijn zich hiervan bewust en passen hun werkvormen en begeleiding daarop aan. Het is sterk hoe docenten in hun aanpak het ecologische karakter van de opleiding voorleven. Het docententeam heeft de afgelopen jaren vrij veel veranderingen gekend. Het panel waardeert hoe niet alleen studenten, maar ook nieuwe docenten op systematische en dialogische manier worden meegenomen in de identiteit van de opleiding. Docenten krijgen ruim de tijd voor teamontwikkeling en professionalisering, waardoor het enthousiasme en werkplezier zichtbaar behouden blijven.

Onderbouwing

Conceptueel kader

De masteropleiding werkt met een leerlandschap: een curriculum dat de kaders aangeeft en niet tot in detail is uitgewerkt. Er wordt pedagogische, academische, maatschappelijke en filosofische kennis aangeboden, gericht op conceptueel denken en het verbinden van pedagogische dilemma's met de beroepsomgeving. In de inhoudelijke opbouw en samenhang is er aandacht voor zowel theoretische kennis als houding en een brede range aan vaardigheden (reflecteren, oordeelsvorming, ethische afwegingen maken, mondelinge en schriftelijke communicatie). De student verwerft deze kennis, vaardigheden en houdingsaspecten door leermomenten in de masteropleiding, in de beroepspraktijk en in het leven met elkaar te verbinden. Daarom moeten studenten toegang hebben tot een pedagogische of daaraan verwante sector.

Het leerlandschap bestaat uit zes kennisgebieden (kritische theorie en pedagogiek, geesteswetenschappelijke pedagogiek, pedagogische praktijktheorieën, ecologische geletterdheid, intercultureel denken en differentiedenken), de drie ecologisch pedagogische kernwaarden (complexiteit, meerstemmigheid en verbondenheid) en vijf pedagogische vermogens (theoretisch, creatief, verbindend, onderzoekend en leidinggevend). Op basis van het landelijke competentieprofiel heeft de opleiding voor iedere onderwijseenheid leeruitkomsten geformuleerd die getoetst worden. In dialoog met medestudenten, coaches en pedagogische werkvelden geven studenten hieraan een invulling die past bij de vragen uit hun eigen werkpraktijk en hun leerproces.

De open en gepersonaliseerde aanpak past goed bij de pilot Flexibel hoger onderwijs volwassenen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) waaraan de opleiding heeft deelgenomen. Deelname aan de pilot heeft de opleiding geholpen de beoogde leerresultaten scherper te formuleren in leeruitkomsten. Doordat de sturing op aantal uren studielast bij deze flexibilisering is losgelaten kan de opleiding het onderwijsprogramma beter afstemmen op de kenmerken en behoeften van de doelgroep die werk, opleiding en privéleven met elkaar wil combineren. De opleiding benadrukt daarbij dat er een duidelijk kader ligt dat het de studenten mogelijk maakt de opleiding in twee jaar af te ronden, mits zij de bereidheid en de mogelijkheid hebben om de daarbij horende tijdsinvestering ook daadwerkelijk te doen (wat in de praktijk lastig is voor deze doelgroep aangezien het allemaal pedagogische professionals zijn die de studie volgen naast werk/gezin etc.). Dat is de gefaciliteerde leerroute die hieronder verder wordt beschreven. Binnen deze route hebben de studenten de vrijheid om hun programma gepersonaliseerd in te vullen zodat zij de route als een faciliterend en niet als een dwingend kader ervaren.

Opbouw en inhoud programma

De opleiding bestaat uit twee fasen: de oriëntatiefase en de afstudeerfase (zie bijlage 3 voor een schematisch overzicht). De oriëntatiefase bestaat uit drie leerdomeinen van elk 15 EC:

Ecologisch pedagogische performance, Ecologisch pedagogisch exploreren en Ecologisch pedagogisch initiëren. In de afstudeerfase werken studenten aan twee afstudeerdomeinen: Ecologisch pedagogisch project (30 EC) en Ecologisch pedagogisch professional (15 EC).

In de oriëntatiefase ligt de nadruk op het verbinden en verdiepen van theorie, praktijk en persoon. Studenten leren hun positie te bepalen als aankomend ecologisch pedagoog, keuzes te onderbouwen met relevante theorieën en te vertalen naar de praktijk. In de oriëntatiefase gaat het om de vraag wie de student als mens is en als ecologisch pedagoog. Ze ontwikkelen een onderzoekende houding die leidt tot 'voor en met de ander en anderen een duurzame beweging tot stand kunnen brengen'.

In het leerdomein Ecologisch pedagogische performance staat de vraag centraal aan welke pedagogische, maatschappelijke perspectieven en theorieën een student zich verbindt. In het tweede leerdomein, Ecologisch pedagogisch exploreren, signaleren de studenten complexe problematiek binnen de eigen organisatie en voeren ze daar een exploratief onderzoek naar uit, ook over hun eigen rol. In het derde leerdomein, Ecologisch pedagogisch initiëren, laat de student leiderschap en innovatief vermogen zien door een groep van betrokkenen te vormen die gezamenlijk een pedagogisch vraagstuk in de werkcontext adopteren en daarin beweging brengen.

Studenten kiezen per domein een pedagogische kwestie waarop zij hun focus willen leggen en selecteren de leeruitkomsten inclusief kennisgebieden, vermogens en kernwaarden waaraan zij in dat domein willen werken. De volgorde van de oriëntatiefase wordt aanbevolen als meest passende leerroute en wordt door de meeste studenten gevolgd, maar is niet dwingend.

In de afstudeerfase staat het belang van het pedagogisch werkveld centraal en wordt geïntegreerd wat de student in de oriëntatiefase heeft geleerd. In het Ecologisch pedagogisch project voeren studenten een participatief handelingsonderzoek uit rond een complex pedagogisch vraagstuk, veelal in hun eigen werkcontext. Het onderzoek is erop gericht een

duurzame beweging in het pedagogisch beroepenveld tot stand te brengen. De student heeft hierbij een innovatieve leidende rol. Passend bij het masterniveau relateert de student het pedagogische vraagstuk aan internationaal conceptuele kaders en/of het geldende discours en andere vormen van kennis, zoals vakkennis en praktijkkennis. De student beschrijft dit in een essay als eindwerk. Binnen het onderdeel Ecologisch pedagogisch professional positioneert, presenteert en manifesteert de student zich als master (ecologisch) pedagoog aan de hand van een Manifesto en Great Work.

Het panel stelt vast dat de opleiding inhoudelijk duidelijk richting heeft gekozen. Ze heeft de keuze gemaakt voor een open leerlandschap met domeinen en kennisgebieden, waar de praktijkinhoud en de concrete invulling deels worden bepaald door de studenten. Dat past bij de visie op wat de kern van het pedagogisch beroep inhoudt, namelijk dat het niet om iets instrumenteels gaat, maar steeds om het waartoe en waarom.

Didactische vormgeving

Als opleidingsconcept heeft de opleiding gekozen voor Levend leren: leren voor, door en met het leven van de student. In het leerproces doet de persoonlijke ontwikkeling ertoe en gaat het erom in de beroepscontext theorie en praktijk met elkaar te verbinden. Dit type leerproces vraagt om zelfinzicht, eigenaarschap en verantwoordelijkheid. Zowel docenten als studenten en alumni beschrijven het als een avontuur, dat leidt tot inspiratie, ontwikkeling en beweging. Docenten geven geen pasklare antwoorden, maar bieden de studenten de kans hun kennis op eigen wijze te construeren, transparant en in dialoog met zichzelf en anderen. Uit de gesprekken blijkt dat deze dialogische aanpak in de hele leeromgeving duidelijk aanwezig is en dat de docenten de aanpak voorleven. In alle gespreksgroepen zijn de passie en motivatie zichtbaar.

Het hart van de opleiding wordt gevormd door de leerteams. Leerteams bestaan uit zes à negen studenten die ongeveer in dezelfde fase van de opleiding zitten, en een coach (docent). De eerste periode blijven de groepen dezelfde samenstelling houden, maar aan het begin van de afstudeerfase worden ze opnieuw ingedeeld. Ook tussendoor kan de samenstelling door tempoverschillen tussen de studenten veranderen. Studenten omschrijven het leerteam als een van de krachtigste elementen van de opleiding, een veilige plek om met elkaar te leren en feedback te geven en te ontvangen. Ze vinden het ook positief dat leerteams divers zijn samengesteld, zodat in een leerteam verschillende praktijken bij elkaar komen. Ook moeilijke momenten waarop het schuurt in het leerteam, worden gezien en geduid als leermomenten. In die zin draagt een leerteam altijd, ook als het niet vlot verloopt, bij aan het leerproces van de leden in brede zin en aan het 'elkaar groot maken'.

Docenten/coaches zetten verschillende methoden in om studenten in de nieuwe manier van denken te introduceren. In het leerdomein Performance werken de docenten aan de hand van twee driehoeken: voor de student gaat het om de driehoek doen-denken-durven, bij de docent om sturen-meewerken-ondersteunen/dienen. Aan het begin gaat het om sturen (docent) op doen (student), wat voor studenten vertrouwd en redelijk concreet is. In de werkplaatsen Onderzoekend handelen krijgt de student handvatten om dat in te kaderen in wat de opleiding van een masterstudent verwacht. Een andere methode is die van de rijke beschrijving, een analysevorm om ervaringen zichtbaar te maken. Dit helpt studenten, die veelal doeners zijn met praktische wijsheid, om enige afstand te nemen en zaken onder woorden te brengen.

Met een studie-inzet van 20 à 24 uur per week kan de opleiding in twee jaar worden afgerond. Woensdag is voor alle studenten de opleidingsdag, met verschillende bijeenkomsten. Eenmaal per maand is er een leerteambijeenkomst met coach op locatie, wat ook op de werkplek van een student kan zijn. Een leerteam komt daarnaast ook zonder coach bij elkaar, op locatie of online. Op de woensdagen vinden voor de hele groep studenten werkplaatsen Pedagogiek en Onderzoekend handelen plaats, evenals (online) bijeenkomsten over de kennisgebieden, kernwaarden en actuele thema's. Daarnaast worden er workshops, masterclasses van (internationale) gastdocenten en coachgesprekken georganiseerd. Informatie hierover is beschikbaar in de elektronische leeromgeving. Hier zijn ook de cursusbeschrijvingen en nadere informatie over de leerdomeinen (leeruitkomsten, werkvormen, literatuursuggesties en toetsing) te vinden. Studenten kunnen de elektronische leeromgeving gebruiken als reisgids en als inspiratie.

Instroom

Het is mogelijk op twee momenten aan de opleiding te beginnen, in september en in februari. Daaraan voorafgaand zijn er (online) voorlichtingsbijeenkomsten op open avonden. Geïnteresseerden kunnen informatie vinden op de website en kunnen terecht bij een docent voor een kennismakingsgesprek. Er zijn studenten die bewust gekozen hebben voor het ecologische perspectief van de masteropleiding aan de HU. Anderen waren zich niet bewust van deze profilering of zochten een opleiding dichtbij hun woonplaats. De omslag in denken is voor sommigen een grote stap, maar uit de gesprekken blijkt dat er ook studenten zijn voor wie het als 'thuiskomen' voelt.

Vanaf 2021 was sprake van een flinke daling van de instroom, door corona, maar ook door de grote personeelstekorten in de sectoren onderwijs en zorg, waardoor studenten moeilijker vrijgesteld konden worden voor een opleiding. Inmiddels is de instroom gestabiliseerd, met een lichte stijging sinds vorig jaar. Zoals vermeld bij standaard 1, zijn de meeste studenten werkzaam in het (primair) onderwijs en is er een wereld te winnen in andere sectoren die met jeugd te maken hebben. Het is daarom goed dat de opleiding hiertoe, ook gezamenlijk in het kader van LOMP, actie onderneemt.

Begeleiding

In het studentenhoofdstuk wordt het dunne lijntje benoemd tussen 'zwemmen' en 'watertrappelen'. Studenten hebben enerzijds behoefte aan helderheid en handvatten, vooral in de beginfase. Anderzijds voelen ze voldoening als ze de ruimte krijgen voor hun eigen ontwikkelingspad en in de afstudeerfase merken hoe ze op eigen wijze hun zoektocht naar het goede pedagogische handelen hebben afgelegd. De docenten laten het panel weten dat ze zich er terdege van bewust zijn dat het in het begin voor veel studenten lastig is tot de beoogde integratie van persoon, pedagoog, praktijk en theorie te komen. In meer traditionele opleidingen leren studenten naar oplossingen toe te werken, maar in deze opleiding gaat het erom dat een student eerst naar het verhaal van een kind leert kijken, alvorens verder te gaan. In deze 'mistige' periode van de eerste drie maanden beschrijven de docenten zichzelf als de zwemvesten voor studenten die zich in het water nog niet veilig voelen. Daarop passen zij hun begeleiding aan, onder andere door de hierboven genoemde werkvormen in het leerdomein Performance.

Een onderdeel van de pilot Flexibilisering was het sluiten van een onderwijsovereenkomst tussen opleiding en student. In de gesprekken herkennen de studenten en alumni deze overeenkomst

niet. Uit een nadere toelichting blijkt dat die inmiddels een organisch onderdeel is geworden van het werken in leerteams in de vorm van een leerdomeinplan. Studenten stellen per leerdomein een plan op en bespreken hun plannen tweemaal per jaar met hun coach. In verband met mogelijke wisselingen in het docententeam neemt de opleiding zich voor gemaakte afspraken duidelijker vast te leggen, zodat iedereen weet wat van elkaar verwacht mag worden. Het panel waardeert dat zowel de pilot zelf als de uitwerking ervan inmiddels volledig deel uitmaken van de werkwijze van de opleiding.

De docenten benadrukken dat studenten zich niet hoeven te 'bekeren' tot de ecologische pedagogiek, maar dat ze zich er wel toe moeten verhouden. Een enkeling, zo laten de studenten en alumni weten, haakt af in de beginfase, maar de meeste studenten blijven of raken enthousiast, eventueel na een langere periode, en moeten volgens de docenten eerder afgeremd dan gestimuleerd worden. Het is een sterk punt dat niet alleen de docent, maar ook de medestudenten in het leerteam elkaar steunen en een actieve rol vervullen in de begeleiding.

Docenten

De samenstelling van het docententeam is de afgelopen jaren door pensionering en ziekte gewijzigd. Er zijn nieuwe collega's aangetrokken die volgens de gesprekspartners op organische wijze in het team zijn opgenomen. Nieuwe collega's worden ingewerkt door meer ervaren collega's, die de tijd krijgen om hun kennis te delen. Zowel docenten als de opleidingsmanager zijn zich ervan bewust dat tijd maar één keer besteed kan worden en dat een goede balans in de werkdruk noodzakelijk is om het werkplezier te behouden. Daarom wordt expliciet tijd ingeruimd voor teambuilding, samenwerking en (individuele) professionalisering. Daar worden per jaar afspraken over gemaakt tussen opleidingsmanager en docenten.

Het panel stelt vast dat het docententeam goed toegerust is voor zijn taken. Alle veertien teamleden hebben minimaal een masterdiploma behaald. Een aantal (2) is gepromoveerd of bezig (3) met een promotietraject. Het verschaft teamoverzicht maakt duidelijk dat alle teamleden deskundig zijn op het gebied van onderwijs (in het bezit van of werkend aan de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid BDB en de Basiskwalificatie Examinering BKE) en onderzoek (al of niet actief in een lectoraat). Ook heeft iedereen relevante praktijkervaring. Het lectoraat jeugd betreft docenten uit opleidingen pedagogiek, social work, vaktherapie, pabo en educational needs om in projecten verbindingen te maken met elkaar, maar ook met het werkveld en ouders en jeugdigen.

Elke twee weken is er een teamoverleg, afwisselend een maandelijks coachoverleg en een maandelijks NOS (Not Otherwise Specified)-overleg, waarin alles aan de orde kan komen. Dit NOS-overleg is volgens de docenten een uitstekend middel om elkaar in de nieuwe verscheidenheid (leeftijd, geslacht, culturele achtergrond, praktijkervaring) te leren kennen en waarderen. Docenten besteden veel tijd aan onderlinge uitwisseling over wat er in leerteams gebeurt en hoe studenten hun weg vinden. Dit draagt effectief bij aan de afstemming over waardering en beoordeling (zie ook standaard 3).

Het panel stelde tijdens het bezoek aan de orde of de sterke onderlinge betrokkenheid als risico heeft dat het team te veel naar binnen gericht is en blinde vlekken ontwikkelt, mogelijk mede versterkt doordat er op dit moment geen sterke beroepenveldcommissie is om andere geluiden binnen te brengen. Het team is ervan overtuigd dat hiervan geen sprake is, juist doordat het de

kern van de opleiding is om voortdurend een open houding aan te nemen en altijd in gesprek te blijven met de omgeving. Dit leidt automatisch tot het in ogenschouw nemen van verschillende perspectieven. Ook de kennisbasis is volgens de opleidingsvertegenwoordigers voldoende breed, doordat mensen uit het werkveld en lectoraat uitgenodigd worden hun verhaal te vertellen, ook mensen uit het werkveld die er een andere visie op nahouden. Studenten worden uitgenodigd zich daartoe te verhouden. Deze toelichting past bij wat het panel in de gesprekken gehoord heeft en haalt mogelijke twijfel op dit vlak bij het panel weg. Wel adviseert het panel als opleiding meer naar buiten te treden, ter ondersteuning van de studenten die zich zo af en toe best eenzaam en/of onbegrepen kunnen voelen tussen collega's die niet vertrouwd zijn met het ecologische perspectief.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel heeft een duidelijke visie op toetsing aangetroffen die past bij het profiel en het opleidingsconcept van de opleiding. De visie is uitgewerkt in een dialogisch en holistisch toetssysteem, waarin studenten gedurende de hele opleiding in leerteams en van hun coach feedback krijgen op hun ontwikkeling naar het beoogde eindniveau. Het eindniveau wordt beoordeeld aan de hand van een essay over een handelingsgericht onderzoek en een manifesto waarin de student zich als masterpedagoog presenteert en positioneert. Door de regelmatige feedback weten studenten steeds waar ze staan en hebben de summatieve beoordelingen voor hen nauwelijks nog een meerwaarde. Als formele check zijn de summatieve beoordelingen wel belangrijk. Door het gebruik van leeruitkomsten die aan het competentieprofiel zijn gekoppeld, en de inzet van duidelijke beoordelingsformulieren, het vierogenprincipe en kalibreersessies zorgt de opleiding voor een gedegen kwaliteit van toetsing. De opleiding beschikt over goed gekwalificeerde examinatoren die aan de hand van kalibreersessies blijven leren. De examencommissie voert haar wettelijke taken naar behoren uit, onder andere door het aanwijzen van examinatoren en door via de toetscommissie de eindwerken steekproefsgewijs te controleren. Ook sluit de examencommissie aan bij kalibreersessies. De examencommissie zou zich een nog beter beeld van de toetskwaliteit kunnen vormen door daarnaast op gezette tijden aanwezig te zijn bij een dialogische toets.

Onderbouwing

Toetsvisie en -beleid

Toetsing in de opleiding is gebaseerd op het landelijke competentieprofiel en de leeruitkomsten die daar per leerdomein aan zijn verbonden. Uit het overzicht van leeruitkomsten blijkt duidelijk dat alle competenties worden getoetst. In de loop van de opleiding wordt een steeds hoger niveau verwacht, uitgaande van de taxonomie van Bloom en de parameters complexiteit en zelfstandigheid.

Passend bij de uitgangspunten van levend leren kiest de opleiding voor een dialogische en holistische aanpak van toetsing. De dialoog is gericht op de ontwikkeling van een kwalitatief goed leer- en ontwikkelproces van studenten in relatie tot het beoogde resultaat, de leeruitkomst. Studenten verantwoorden in het beroepsproduct hun pedagogisch handelen en maken hun keuzes inzichtelijk. Studenten kiezen in dialoog met leerteam, coach en praktijk welk product hun ontwikkeling zichtbaar maakt. De bewijslast kan uiteenlopende vormen aannemen: verslagen, presentaties, gesprekken, non-discursieve weergaven, reflective journal, veldnotities, in combinatie met een reflectieverslag.

Het ontworpen holistische kader wordt over de leerdomeinen en opleidingsfasen heen toegepast en is daarmee longitudinaal van karakter. Kennis, vaardigheden en beroepshouding zijn daarin geïntegreerd en niet los van elkaar te zien. Vanuit verschillende bronnen, zoals gesprekken in het leerteam, feedbackgesprekken met de student en het lezen van een verslag, krijgen

beoordelaars een diepgaand inzicht van wat studenten weten, begrijpen en kunnen doen met hun opgedane kennis en ervaringen. Inzicht in de ontwikkeling van de student ontstaat door het hanteren van eenzelfde beoordelingsformulier per fase, waardoor de gewenste ontwikkeling door de hele opleiding volgbaar beoordeeld wordt. Er wordt beoordeeld met voldaan/niet voldaan. De cesuur is vermeld op ieder beoordelingsformulier. Het panel is van oordeel dat de opleiding er op deze manier in slaagt de voortgang van de studenten objectief te beoordelen, op een manier die past bij de dialogische visie van de opleiding en kan inspelen op de grote variatie in studenten en hun leerroutes.

De eerste twee domeinen van de oriëntatiefase worden ontwikkelingsgericht (formatief) beoordeeld door de leerteamcoach. Om dat duidelijk te maken kiest de opleiding in deze fase bewust voor het woord 'waarderen' in plaats van 'beoordelen'. Belangrijker dan het oordeel voldaan of niet voldaan zijn de doorgroeiaadviezen die de student kan meenemen naar een volgend leerdomein. Bij de beoordeling van het derde domein in de oriëntatiefase worden de eerder gegeven doorgroeiaadviezen meegenomen. De summatieve beoordeling van dit domein, in de vorm van een assessmentgesprek, geeft aan of een student voldoende basis heeft om de studie te vervolgen in de afstudeerfase en vervult daardoor een poortwachtersfunctie. In de afstudeerfase wordt een hoger niveau van inzicht en integratie verwacht. Bij de kennisgebieden gaat het om meer verdieping. Het laatste domein van de oriëntatiefase en de leerdomeinen van de afstudeerfase worden beoordeeld door twee beoordelaars, de eigen leerteamcoach en een tweede docent/examinator. Zij komen eerst onafhankelijk van elkaar tot een oordeel over het ingeleverde werk, waarna ze op basis van de dialoog met de student in overleg tot een gezamenlijk oordeel komen. Hiermee wordt de betrouwbaarheid adequaat verzekerd.

Beoordeling afstuderen

In het Ecologisch pedagogisch project laten studenten in een participatief handelingsgericht onderzoek zien dat ze een verandering in en met de pedagogische praktijk in gang kunnen zetten en (bege)leiden. Het onderzoekend, creërend en samenwerkend handelen staan daarbij centraal. De student zoekt in verbinding met het werkveld een complex pedagogisch thema waarin belangen van kinderen en jongeren, in de context, voorop staan én dat van betekenis is voor de professional die de student wil worden. In het project zoekt de student in samenwerking met betrokkenen naar een nieuwe dynamische balans die betekenisvol is voor alle betrokkenen; een veranderingsproces dat bijdraagt aan het ontwikkelen van empowerment en veerkracht. De student sluit deze afstudeereenheid af met een essay als beroepsproduct. De opleiding benadrukt dat het essay geen onderzoeksverslag is voor de coaches om tot een beoordeling te komen, maar dat het belangrijk moet zijn voor het werkveld, om anderen te inspireren. Het panel vindt het getuigen van lef dat de opleiding het onderzoeksrapport niet als doel, maar als middel ziet.

In het afstudeerdomein Ecologisch pedagogisch professional laten de studenten hun meesterschap zien in woord en beeld, discursief en non-discursief. Als een pedagogisch 'kunstenaar' geeft elke student uitdrukking aan hoe zij zichtbaar zijn en willen zijn voor het pedagogisch werkveld, wat ze willen toevoegen en wat ze als ecologisch pedagogische uitdaging zien, ook na het afstuderen. Het gaat om positioneren, om durven-kunnen-willen, lerend eigenaarschap en (ver)bindingskracht. Een student levert voor dit afstudeerdomein een manifesto in ter beoordeling. Het manifesto biedt studenten naar het oordeel van het panel een uitstekende

kans hun ontwikkeling, ook na het afstuderen, op eigen wijze te schetsen en zich als master pedagoog te positioneren.

Het panel waardeert dat het beoordelingsformulier het afgelopen jaar is aangepast en dat een toelichting op de criteria is toegevoegd, om daardoor het beoordelingsproces meer navolgbaar te maken voor studenten en nieuwe collega's. De betrokkenheid van de tweede beoordelaar is uitgebreid, zodat diens kennis benut kan worden en ook de tweede beoordelaar de student dialogisch kan ondersteunen. Tijdens het werken aan de afstudeerproducten krijgen de studenten regelmatig feedback van hun leerteam en van de coach. Daardoor weten ze al hoe ze ervoor staan als ze het product inleveren en zijn ze in het algemeen niet meer erg bezig met, laat staan bezorgd over, het eindoordeel. Uit de gesprekken met studenten blijkt dat deze feedbackloops in de praktijk goed werken en dat uitgebreide schriftelijke feedback op het beoordelingsformulier daarom voor de studenten zelf niet meer nodig is.

Kwaliteit toetsing en beoordeling

De opleiding zorgt op verschillende manieren voor een goede toetskwaliteit. Ze heeft een toetsexpertgroep die het toetsprogramma evalueert, kalibreersessies organiseert en het toetsprogramma voor het komende studiejaar voorbereidt. Om de kwaliteit van toetsing te verhogen organiseert de opleiding viermaal per jaar tijdens coachbijeenkomsten een kalibreersessie, waarbij de examencommissie ook geregeld aansluit. In die sessies bespreken de docenten studentproducten en assessmentverslagen met aandacht voor de cesuur en de gehanteerde normen. Van de kalibreersessies worden notulen gemaakt. De docenten benadrukken dat ook het gezamenlijk oordelen (vierogenprincipe) een vorm van kalibreren is. De opleiding kalibreert ook op landelijk niveau door deel te nemen aan de jaarlijkse LOMP-studiedag, waarin docenten de eindproducten van elkaars opleidingen bekijken. De stevige aandacht voor kalibreren is een sterk punt.

Examinatoren worden door de examencommissie aangewezen. Die hanteert daarbij een zorgvuldige procedure. Docenten moeten in het bezit zijn van een BKE en een assessorentraining gevolgd hebben. Nieuwe docenten worden minimaal een half jaar ingewerkt in het toetsprogramma door een collega, een ervaren examiner/assessor. Daarnaast geldt als eis dat nieuwe examinatoren tweemaal aan een kalibreersessie meedoen over de toets die ze gaan examineren.

De opleiding valt onder de instituutsbrede examencommissie van het Instituut voor Ecologische Pedagogiek. De commissie borgt de kwaliteit van de toetsing en examinering en wijst de examinatoren aan. Ze heeft een toetscommissie ingesteld die specifieke vragen kan uitzoeken en bekijken aan de hand van toetsgerelateerde steekproeven. Dat betreft in ieder geval een selectie van eindwerken om na te gaan of het masterniveau gerealiseerd wordt. De examencommissie bevestigt tegenover het panel dat ze op grond daarvan met zekerheid een uitspraak kan doen over het behaalde eindniveau. Ze vertrouwt erop dat door de kalibreersessies ook de oordeelsvorming in het formatieve proces adequaat verloopt, maar heeft daar minder zicht op. Het periodiek bijwonen van enkele dialogische toetsen zou hier naar het oordeel van het panel een oplossing voor zijn.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De geselecteerde afstudeerdossiers laten zien dat studenten de beoogde leerresultaten realiseren. Afgestudeerden zijn in staat een handelingsgericht onderzoek uit te voeren om een betekenisvolle verandering in het leven van kinderen of jongeren teweeg te brengen. Het is sterk dat de opleiding het onderzoek en het bijbehorende rapport niet als doel, maar als middel ziet om een pedagogische vraag te beantwoorden. In de manifesto's positioneren afgestudeerden zich als master-pedagoog en laten ze zien dat ze na de opleiding niet stoppen met leren. Ook uit de gesprekken met alumni blijkt dat zij zich ontwikkeld hebben tot pedagogen die vanuit een ecologisch perspectief veranderingen in gang kunnen zetten, gericht op het goede kinderleven.

Onderbouwing

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft een selectie van vijftien afstudeerdossiers bestudeerd uit de laatste twee afstudeerjaren. De selectie is willekeurig getrokken zonder nadere specificering, omdat er geen sprake is van afstudeerrichtingen of varianten en omdat er geen cijfers gegeven worden. Een student krijgt het oordeel voldaan of niet voldaan. De dossiers omvatten het essay en het manifesto van de student, alsmede de bijbehorende beoordelingsformulieren waarin de twee beoordelaars hun oordeel onderbouwen. Op basis hiervan kon het panel zich een goed oordeel vormen van het gerealiseerde eindniveau.

Bij de essays ziet het panel een brede range van handelingsonderzoeken, die allemaal goed passen bij het ecologische profiel van de opleiding en daardoor ook relevant zijn voor het werkveld. Ze zijn vakinhoudelijk allemaal van voldoende masterniveau, terwijl sommige daar door het sterke reflectievermogen bovengaan stijgen. Het panel ziet in de essays duidelijk terug dat de opleiding meer wil dan een onderzoeksrapport. De studenten moeten immers ook aantonen welke waarde het handelingsonderzoek heeft gehad voor de kinderen en jongeren waarop het onderzoek zich richtte. Alle essays laten zien dat de studenten in staat zijn geweest een verandering in de praktijk te realiseren. Het panel vindt het van belang getuigen dat de opleiding hiermee laat zien het onderzoek niet als doel, maar als middel te beschouwen: het onderzoek is dienend voor de pedagogische vraag.

In het manifesto expliciteren de studenten hun beroepsvisie, eigen rol en functie en het eigen handelen, en verantwoorden ze zich op dit vlak in een multidisciplinaire context. Het panel is van oordeel dat alle bestudeerde manifesto's laten zien dat de afgestudeerden hun pedagogisch denken, voelen en handelen kunnen integreren in hun professionele gedrag en dat ze op hoog niveau kunnen reflecteren op hun eigen handelen om zo hun eigen professionaliteit en die van anderen te bevorderen. Uit de theoretische onderbouwingen blijkt dat de afgestudeerden pedagogische kennis en inzicht op expertniveau bezitten. Ook laten de manifesto's zien dat afgestudeerden van deze opleiding nooit meer ophouden met leren.

Het positieve oordeel van het panel is bekrachtigd door de examencommissie, die op basis van een eigen steekproef vaststelt dat afgestudeerden het masterniveau hebben gerealiseerd. Ook de beroepenveldcommissie heeft in aanloop naar de visitatie een aantal eindwerken bestudeerd. Ook deze commissie is positief over het bereikte eindniveau.

Het panel kan zich goed vinden in de beoordeling en de toelichting van de beoordelaars. Soms is de onderbouwing erg uitgebreid, maar in de meeste gevallen nogal beknopt. Dat riep bij het panel de vraag op of de beoordeling voldoende recht doet aan de inspanning van de student. Studenten noch docenten zien dat als een probleem. Zoals beschreven bij standaard 3 krijgen studenten tijdens het werken aan de afstudeerproducten regelmatig feedback van hun leerteam en van de coach. Daardoor weten ze al hoe ze ervoor staan als ze het product inleveren en is het schriftelijke eindoordeel voor hen niet meer zo relevant. In één geval was het beoordelingsformulier door beide beoordelaars ondertekend, maar ontbrak het commentaar van de tweede beoordelaar. Dit is ook gesignaleerd door de toetscommissie en gemeld aan de examencommissie. Het blijkt een eenmalige omissie te zijn. In het vervolg zal dit gemonitord worden.

Functioneren van afgestudeerden

In het gesprek met het panel laten de alumni weten dat zij in de opleiding geleerd hebben anderen mee te nemen in het veranderingsproces naar het goede kinderleven. Ze doen dat door steeds vanuit verschillende perspectieven te kijken en hebben leren omgaan met het spanningsveld rond verandering. Ze zijn zich bewust van het systeem waar ze deel van uitmaken en hebben leren kijken waar daarbinnen het aanknopingspunt zit om iets goeds te betekenen. Ze durven vragen te stellen, ook de wat- en hoe-vragen die nodig zijn om elkaar beter te begrijpen. Door hun opstelling kunnen ze een inbreng leveren die verder gaat dan een *quick fix*. Die lijkt soms erg prettig, maar is niet altijd even duurzaam. Soms blijft een oplossing uit, maar is er wel verbinding tot stand gebracht. Het panel meent dat een hechter contact met het werkveld door de beroepenveldcommissie het in gang zetten van beweging kan versterken. Volgens de alumni kan het leven na het afstuderen wel wat eenzaam aanvoelen, zonder de veilige omgeving van opleiding en leerteam.

Eindoordeel over de opleiding

	Master Pedagogiek
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-masteropleiding Pedagogiek van Hogeschool Utrecht als **positief**.

Aanbevelingen

Het panel doet de volgende aanbeveling ter ondersteuning en stimulering van de opleiding.

Standaard 1

- Betrek de beroepenveldcommissie sterker bij de opleiding en onderzoek hoe opleiding en beroepenveld van grotere betekenis voor elkaar kunnen zijn in het gezamenlijk streven naar het goede kinderleven.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Datum: 31 mei 2024

Locatie: De Nieuwe Poort 21, Amersfoort

08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditpanel
08.30 – 09.15	Vooroverleg auditpanel
09.15 - 09.40	Presentatie master pedagogiek Presentatie onderwijsomgeving
09.40 – 10.25	Management en lector
10.25 – 10.40	Pauze / Intern overleg auditpanel
10.40 – 11.25	Docenten
11.25 – 11.40	Pauze / Intern overleg auditpanel
11.40 – 12.25	Examencommissie
12.25 – 13.25	Lunch auditpanel
13.25 – 14.10	Studenten en alumni
14.10 – 14.25	Pauze / Intern overleg auditpanel
14.25 – 15.10	Alumni en studenten met werkveldvertegenwoordiging
15.10 – 15.25	Pending issues
15.25 – 16.25	Intern overleg auditpanel
16.25 - 16.40	Terugkoppeling

2. Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie-rapport en studentenhoofdstuk

Studiegids Pedagogiek master flexibele deeltijd 2023-2024

Overzicht docententeam

Onderwijsinzet 2023-2024

Toetsing:

- Toetsbeleid IEP 2022-2023
- Toetsprogramma master pedagogiek 2022-2023
- Toetsbeleid IEP 2023-2025
- Toetsprogramma master pedagogiek 2023-2024
- Jaarverslag examencommissie Instituut Ecologische Pedagogiek 2022-2023
- Artikel dialogisch beoordelen en dialogisch ontwerpen, Ernst van den Bosch, HU april 2022
- Waarderen en beoordelen in de masteropleiding; bijdragen aan de herformulering van het toetsprogramma 2022-2023
 - o Bijlage 1 Presentatie Waarderen en beoordelen, een ecologisch perspectief
 - o Bijlage 2 Evaluatie toetsprogramma 2021-2022
 - o Bijlage 3 Presentatie kaders Flexibilisering
- Kalibreren:
 - o Kalibreerverslag 2022-2023
 - o Overzicht kalibreersessies 2023-2024
 - o Verslag kalibreersessie Initiëren, 3 november 2023
 - o Verslag kalibreersessie Essay, 1 december 2023
 - o Bevindingen en evaluatie van de pilot assessmentgesprekken, 5 april 2024
 - o Handleiding Afstuderen voor studenten
 - o Beoordelingsformulier per leer- en afstudeerdomein
 - o Ingevulde beoordelingsformulieren
 - o Peer review LOMP november 2023

Internationalisering:

- Internationalisering MEP 2019-2020
- Verslagen overleg MEP HU en Odisee GW (13-3- 2019 en 7 mei 2019)
- Voorlichting studiereizen naar Denemarken en België, voorjaar 2020
- Draft bezoek Odisee aan HU, maart 2020
- Bezoek studenten en docenten Ecologische Pedagogiek HU aan Odisee, maart 2020
- Update internationalisering MEP voorjaar 2021
- Internationalisering overzicht 2021-2022

Verslagen Gemeenschappelijke Opleidingscommissie (januari, februari, maart 2024)

Eindwerken (Essay en Manifesto) van 15 afgestudeerden, inclusief beoordelingsformulieren

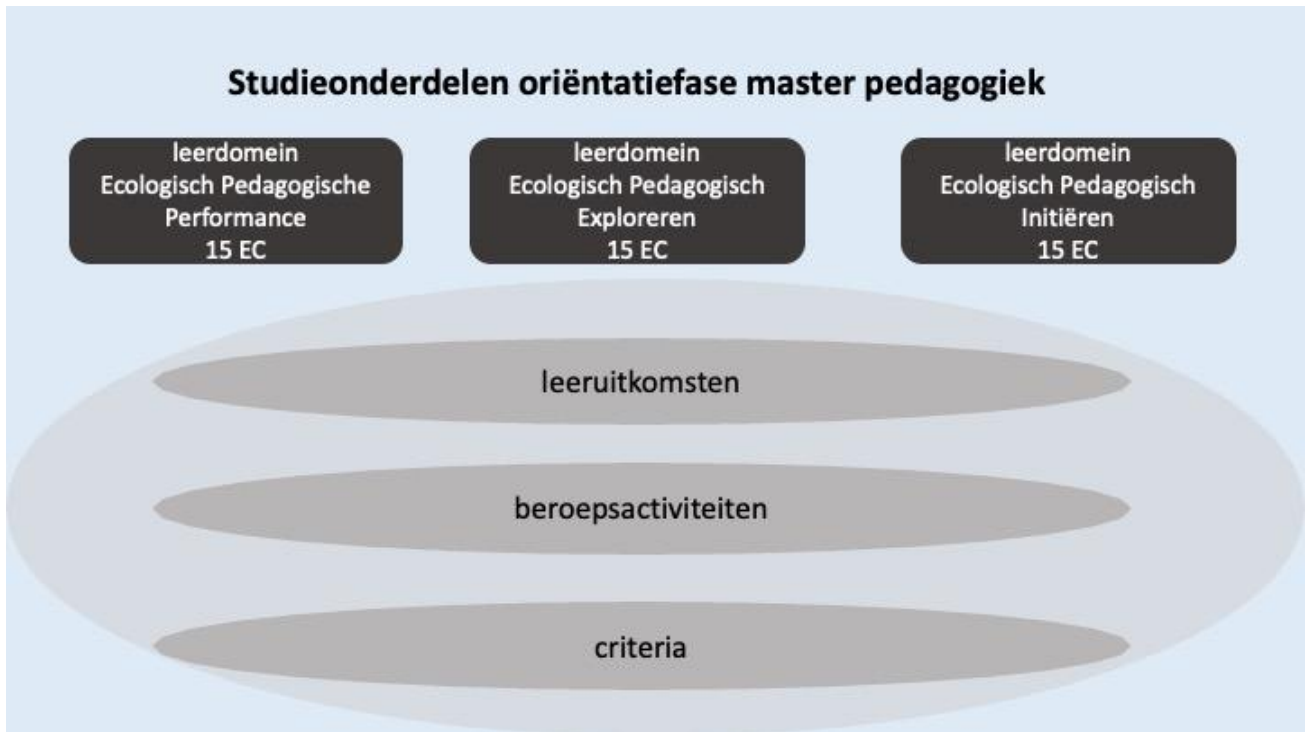
Formulier studieplanning student

Voorbeelden van tussentijdse feedback

Pedagogiek in Praktijk: Kinderrechten, door Hanske Douwenga

3. Schematisch curriculumoverzicht

Oriëntatiefase

Afstudeerfase

